

Sekametsät Suomessa ja Ruotsissa

Luke ja Ruotsin maatalousyliopisto SLU selvittivät maidemme sekametsien määrää ja rakennetta. Tutkimuksessa käytettiin valtakunnan metsien inventoinneista saatuja tietoja sen selvittämiseksi, miten erilaiset määritelmät vaikuttavat sekametsän osuuteen ja miten sekametsien osuus vaihtelee metsän kehitysvaiheen ja kasvupaikan mukaan.

- Sekametsien määritelmät vaihtelevat. Sekametsien osuus suurenee kun sekapuuston osuuteen sovelletaan pienempää raja-arvoa.
- Sekametsiä, joissa vallitsevan puulajin osuus on 75 %, on Suomen metsistä 31 % ja Ruotsin metsistä 36 %.
- Suomessa yleisin sekametsätyyppi on mänty-kuusi-koivusekametsä ja Ruotsissa mänty-kuusisekametsä.

Raja-arvolla on suuri merkitys

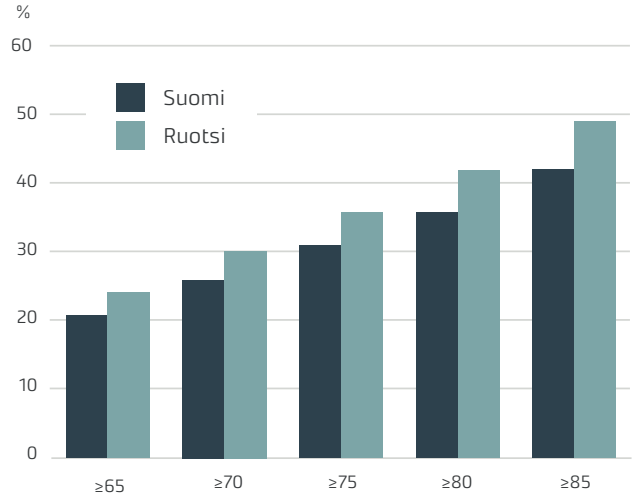
Sekametsä määritellään eri tavalla eri maissa. Useimmiten määritelmä perustuu vallitsevan puulajin osuuden enimmäisarvoon tai toissijaisen puulajin osuuden vähimmäisarvoon.

Vallitsevan puulajin osuuden raja-arvo vaikutti voimakkaasti sekametsän osuuteen aineistosta. Jos vallitsevan puulajin osuuden yläraja nostetaan 65 prosentista 85 prosenttiin, sekametsän osuus kaksinkertaistuu (kuva 1).

Suomessa ja Ruotsissa valtakunnan metsien inventointi on tehty suurelta osin samalla tavalla, mutta myös eroavaisuuksia on. Suomessa vallitsevan puulajin osuuden raja-arvo on 75 % ja Ruotsissa 65 % sekametsälle.

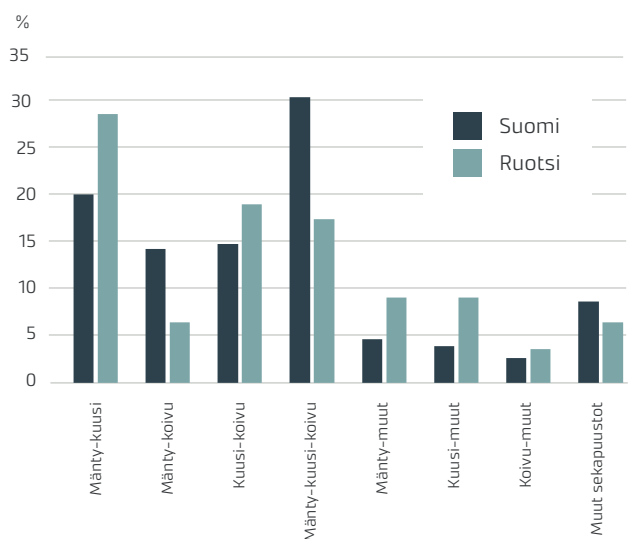
Mänty-kuusi-koivumetsä yleisin

Suomen metsistä 31 % ja Ruotsin metsistä 36 % on sekametsiä, kun sovelletaan 75 % raja-arvoa. Suomen yleisin sekametsätyyppi on mänty-kuusi-koivumetsä, jota kasvaa yhteensä 1,7 miljoonalla hehtaarilla.

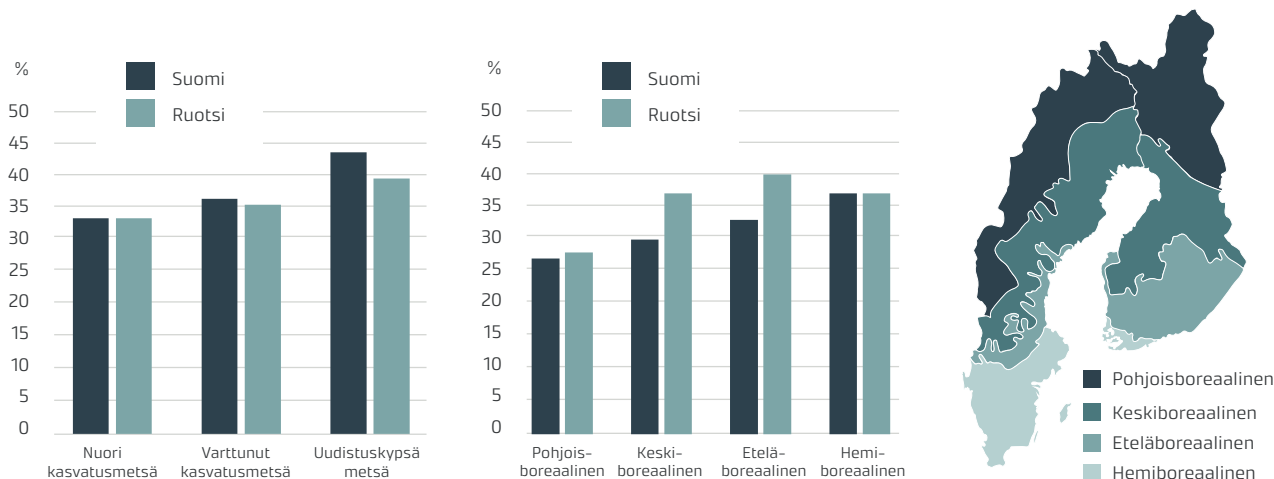

Kuva 1. Sekametsän osuus Suomen ja Ruotsin metsistä vallitsevan puulajien osuuden eri raja-arvoilla (65-85 %).

Ruotsissa yleisin on mänty-kuusimetsä, jota kasvaa 1,9 miljoonalla hehtaarilla (kuva 2). Mänty-kuusi-metsissä mänty on vallitseva molemmissa maissa. Kivennäismailla mänty-kuusi-koivumetsä on yleisin Suomessa ja mänty-kuusimetsä Ruotsissa. Molemmissa maissa turvemilla on vallitsevana sekametsä, jossa kasvaa mäntyjä, kuusia ja koivuja.

Kuva 2. Erilaisien sekametsien osuudet maiden metsistä, kun vallitsevan puulajin osuuden raja-arvo on 75 %.

Kuva 3. Sekametsien osuus kehitysluokittain ja eri kasvillisuusvyöhykkeillä Suomessa ja Ruotsissa (raja-arvo 75 %). Kartassa on merkitty kasvillisuusvyöhykkeet valtakunnan metsien inventointien mukaisesti.

Sekametsien osuus kasvaa vanhemmissa puustoissa ja kun siirrytään etelämmäksi

Sekametsien osuus muuttuu metsän kehitysluokkien mukaan. Nuorissa kasvatusmetsissä osuus on 33 %, kun taas uudistuskypsissä metsissä sekametsien osuus on 43 % Suomessa ja 39 % Ruotsissa (kuva 3). Nuorissa kasvatusmetsissä mänty-, kuusi-, mänty-koivu- ja kuusi-koivupuustot olivat yhtä yleisiä Suomessa. Ruotsissa nuorissa kasvatusmetsissä yleisimpiä olivat kuusi-koivu- ja mänty-kuusipuustot. Uudistuskypsissä metsissä yleisin oli Suomessa mänty-kuusi-koivumetsä ja Ruotsissa mänty-kuusimetsä.

Molemmissa maissa sekametsän osuus oli etelässä suurempi kuin pohjoisessa. Pohjoisboreaalisella vyöhykkeellä osuus oli 27-28 %, kun taas hemiboreaalisella vyöhykkeellä sekametsän osuus oli 37 % (kuva 3). Pohjoisboreaaliselta eteläboreaaliselle vyöhykkeelle mänty-kuusi-koivumetsä oli yleisin sekametsätyyppi Suomessa. Ruotsissa kuusi-koivumetsä oli yleisin pohjoisessa, kun taas mänty-kuusi-sekametsä oli yleisin keski- ja eteläboreaalisella vyöhykkeellä.

" Sekametsissä näkyy eri vuosikymmenien metsänhoidon käytäntöjen vaihtelut"

Aineisto

Analyysissä käytettiin tietoja Suomen valtakunnan metsien 12. inventoinnista (2014-2018) ja Ruotsin vastaavasta inventoinnista (2012-2016). Mukaan otettiin vain puuntuotannon metsämaat, jotka sijaitsevat suojeltujen alueiden ulkopuolella. Myös taimikot ja osa nuorista kasvatusmetsistä (alle 10 cm keskiläpimitta) jätettiin analyysin ulkopuolelle. Analyysi kattoi yhteensä 18,2 miljoonaa hehtaaria metsämaata Suomessa ja 18,0 miljoonaa hehtaaria Ruotsissa.

Maissa on käytössä toisistaan poikkeavat määritelmät metsien kehitysluokille. Analyysin sisältävät seuraavat:

Suomi:

- nuoret kasvatusmetsät, (rinnankorkeusläpimitta (dbh) 10-16 cm)
- varttuneet kasvatusmetsät (dbh > 16 cm)
- uudistuskypsät metsät (dbh > 22-27 cm, kasvupaikan, puulajin ja maantieteellisen sijainnin mukaan vaihdellen).

Ruotsi:

- harventamattomat metsät (puiden dbh useimmiten < 20 cm),
- metsät, joissa tehty harvennushakkuu (alinta suositeltua päätehakkuuikää nuoremmat)
- metsät, jotka kypsyä päätehakkuuseen (alinta suositeltua päätehakkuuikää vanhemmat).

Lisätietoja

Saija Huuskonen, erikoistutkija, saija.huuskonen@luke.fi
 Emma Holmström, dosentti, emma.holmstrom@slu.se
 Daesung Lee, tutkija postdoc, daesung.lee@luke.fi,
 Jorge Aldea, aiemmin postdoc SLU, jorge.aldea@inia.csic.es,
 Simone Bianchi, tutkija, simone.bianchi@luke.fi,
 Jari Hynynen, tutkimusprofessori, jari.hynynen@luke.fi
 Urban Nilsson, professori, urban.nilsson@slu.se

